

Dr. sc. Ratko BRNABIĆ, izvanredni profesor
Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu,
rbrnabic@pravst.hr

UDK 347.72(497.5)
Izvorni znanstveni članak
Rad stigao: 4. svibnja 2024.
Rad prihvaćen: 29. svibnja 2024.

Dr. sc. Marko IVKOŠIĆ, izvanredni profesor
Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu,
marko.ivkovic@pravst.hr

OSNIVANJE JEDNOČLANOG DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU U HRVATSKOM PRAVU

Sažetak: U radu se obrađuje društvo s ograničenom odgovornošću s jednim članom. Iako tu nije riječ o posebnom pravnom obliku, uočena je njegovu posebnost pa su uvedena posebna pravila koja vrijede samo za takva društva. Zbog velike zastupljenosti jednočlanih društava u gospodarstvu, valja ispitati brojna otvorena pitanja koja se pojavljuju u svezi s takvim društvom. To posebice stoga što se jednočlano društvo može osnovati na klasičan ali i na pojednostavljen način. Društvo je samostalan pravni subjekt, odvojen od svog osnivača ali ta granica kod jednočlanih društava ponekad nije vidljiva. Iako može doći do miješanja imovina ali i identiteta između društva i njegovog jedinog člana. Ako je jedini član ujedno i jedini član uprave – direktor društva tada je praktički onemogućena unutrašnja kontrola. Naime u tom slučaju ista osoba vodi poslove i upravlja društvom. U tom kontekstu raspravlja se i o pitanju sklapanja ugovora sa samim sobom što će redovito biti slučaj kod takvih društava. Dvojbena je i pravna narav njegovog preddruštva, a poseban osvrt zaslužuje i pitanje primjene odredaba o unosu i održavanju kapitala.

Ključne riječi: *jednočlano d.o.o.; jednostavno d.o.o.; osnivanje; društva kapitala.*

1. UVOD

Zakon o trgovačkim društvima¹ temeljni je legislativni instrument kojim se uređuje nastanak, unutarnji odnosi u društvu, zastupanje, odgovornost, djelovanje i prestanak trgovačkih društava. Postupak osnivanja trgovačkih društava, pa tako i društva s ograničenom odgovornošću (dalje: d.o.o.) pored ZTD-u uređuje se i Zakonom o sudskom registru.² U sustavu prava društava poseban interes pobuđuje društvo osnivaatelj kojeg je jedna fizička ili pravna osoba tzv. jednočlano društvo. Riječ je o samostalnom pravnom subjektu koji ima pravnu i poslovnu sposobnost te ga valja razlikovati od njegovog osnivača. Kao zasebna pravna osoba d.o.o. odgovara neograničeno za svoje obveze dok njegov jedini osnivač načelno ne odgovara za obveze društva. Član je pri osnivanju dužan unijeti ulog u društvo i „preuzeti“ poslovni rizik gubitka uloga ako društvo ne bude uspješno poslovalo. Obveza unosa uloga je protuteža osobnoj neodgovornosti člana za obveze društva. Društva kapitala nastala su kao razumno rješenje da se motivira prvenstveno fizičke osobe na poduzetničko djelovanje, a bez rizika osobne odgovornosti

¹ Zakon o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 111/93, 34/99, 121/99 - vjerodostojno tumačenje, 52/00- Odluka Ustavnog suda RH, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19. (dalje: ZTD).

² Zakon o sudskom registru, Narodne novine br. 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99, 54/05, 40/07, 91/10, 90/11, 148/13, 93/14, 110/15, 40/19, 34/22, 123/23. (dalje: ŽSR). Postupak osnivanja uređuje se i Pravilnikom o načinu upisa u sudski registar, Narodne novine br. 21/2019.